

VINCLES FAMILIARS ENTRE ELS COMERCIANTS ALTAFULLENCs DEL SET-CENTS *

A l'Altafulla setcentista, especialment entre els nobles, els hisendats, els artesans i els comerciants, els enllaços matrimonials es feien quasi sempre entre components d'un mateix estament social. Únicament els pagesos jornalers i els pescadors foren flexibles en llurs matrimonis, casant-se, amb relativa freqüència, fills de pescadors amb filles de pagesos i viceversa; però, allò que al primer cop d'ull sembla una excepció a la norma no ho és tant si es considera que uns i altres pertanyien als grups socials menys acabats.

Les finalitats econòmiques i pràctiques d'aquest sistema matrimonial, salvat l'aspecte de les majors relacions que entre si tenien els subjectes d'una mateixa classe social, són evidents; al noble i a l'hisendat els interessava contraure matrimoni entre els seus iguals i això tant per l'esperit de classe com pels antecedents familiars i el dot de la cònjuge, mentre que al pescador li resultava útil haver per muller una dona pràctica en l'art de cosir les xarxes i avesada a viure al dia, per això cap millor que la filla d'un pescador o la d'un jornalero; quelcom semblant podríem dir dels pagesos a jornal i dels mariners. Per altra banda a un o a una, econòmicament febles, no els hagués estat permès contraure matrimoni amb acabats, ja que, a part la consideració d'inadequada que tal unió hagués merescut, existia, entre altres molts problemes i diferències de classe, la qüestió econòmica, aleshores molt important, del dot o de la legítima.

En els seus matrimonis els comerciants no constituïen, ni molt menys, una excepció a la regla. Per a ells l'enllaç matrimonial de llurs fills i filles era, en la majoria del casos, interessat, per la qual cosa

* Per a una millor comprensió d'aquest treball vegeu SALVADOR-J. ROVIRA I GÓMEZ, «Los Comerciantes de Altafulla (segunda mitad del siglo XVIII)», dins *Estudis Altafullencs* 2, 29-92.

l'esperit dels capítols matrimonials no s'allunyava massa del dels contractes mercantils.

Dins del sistema de relacions comercials construïdes o millorades gràcies a unions matrimonials, destaca la família Capestany. El primer dels Capestany comerciants, Josep Capestany i Canals, casà el seu fill Josep Capestany i Pijoan amb la filla del comerciant Josep Marquès i Marich, i a la seva filla Maria amb el negociant Jaume Espina i Riambau, i de tot plegat en resultà la vinculació entre sí de tres famílies dedicades als negocis.

Josep Capestany i Pijoan superà amb escreix la política matrimonial del seu pare a l'enllaçar les seves filles Magdalena, Maria, Sebastiana, Paula i Gertrudis, amb els comerciants Josep Baradat, Justí Oller, Josep Borderi, Ramon Alomà i Martí Pijoan. En conseqüència el segon dels Capestany fou fill, pare, avi, sogre, cunyat, gendre, nebot i cosí de comerciants. Per tant, la figura de Josep Capestany i Canals, vinculà entre sí a dotze comerciants¹ i això sense comptar a Francesc Baradat i a Josep Oller que per ser germans, respectivament, de Josep Baradat i de Justí Oller ho estaven indirectament.

Jaume Espina i Riambau, a banda dels lligams familiars que l'unien als Capestany, sabé establir un doble enllaç amb Antoni Rius i Alegret en casar, ambdós de comú acord, els seus fills; així Jaume Espina i Capestany s'amullerà amb Maria Teresa Rius i Vives mentre que Victòria Espina i Capestany es maridà amb Joan Rius i Vives.

Com que Antoni Rius i Alegret era casat amb una germana del primer Tomàs Vives i Plana, la vinculació entre els Espina i els Rius s'estengué als dos Tomàs Vives i Plana.

El fet que Tomàs Vives i Plana, en segones noces, prengué per muller Maria Àngela Llagostera va fer emparentar aquest negociant amb els comerciants Josep Llagostera i Aguader i Pau Llagostera i Plana car la seva esposa era filla i germana d'aquells.

En conseqüència, a partir dels comerciants Josep Capestany i Canals, Jaume Espina i Riambau, Antoni Rius i Alegret i Tomàs Vives i Plana, foren una vintena els negociants altafullencs emparentats entre sí.

Un altre conjunt de comerciants units per llaços de sang, gira entorn de Joan Rius i Millé, ja que la seva germana Gertrudis va ser la mare del comerciant Pau Pijoan i Rius i una filla seva es maridà amb

1. Josep Capestany i Canals, Josep Marquès i Marich, Jaume Espina i Riambau, Josep Capestany i Pijoan, Jaume Espina i Capestany, Josep Capestany i Marquès, Josep Baradat, Ramon Alomà, Justí Oller, Josep Borderi, Martí Pijoan i Pere Marquès.

el negociant Josep Plana i Martí. El parentiu existent entre les famílies Pijoan i Plana restà reforçat en contraure matrimoni Pau Pijoan i Plana amb Maria Plana i Rius i Teresa Pijoan i Plana amb Joan Plana i Rius.

També cal citar la unió fraterna dels comerciants Manuel, Josep i Joan Garcia i Alegret entre ells i la que, en grau de pares i oncles polítics, tenien amb els comerciants Ramon Grau i Font i Mateu Barba en haver contret matrimoni, respectivament, amb Margarida Garcia i Foguet, filla i hereva de Manuel Garcia i Alegret, i amb Maria Garcia filla de Josep Garcia i Alegret. A l'igual que les existents entre pare i fills pel que fa a Baltasar Pijoan i Martí i els seus fills Isidre, Josep i Baltasar Pijoan i Llorens, així com els vincles que entre ells tenien els diversos Soler, ja que Pere Soler i Bellver es mullerà amb una germana del pare de Joan Soler i Gallart alhora que una germana d'aquest, Isabel Soler i Gallart, va maridar-se amb Joan Soler, i ambdós eren els pares i els avis dels comerciants Joan Soler i Soler i Joan Soler i Domingo; per altra banda, Joan Soler i Gallart casà la seva pubilla Maria Soler amb el negociant vallenc Francesc Esteve i de la unió nasqué Joan Esteve i Soler, igualment comerciant, el qual, al seu temps, maridà la seva filla Maria amb el negociant Josep Torrents de Vilanova i la Geltrú.

Diguem, com a resum, que dels quaranta-sis comerciants que visqueren a Altafulla entre 1740 i 1800, la política matrimonial imperant en vinculà trenta-sis, dins d'una xarxa complicada de consaguinitat, mentre que de la resta cinc eren parents directes entre ells. Fora de la travada sols quedaren quatre comerciants: Antoni Martí i Gatell, Manuel Argilagué, Josep Badia i Rull i Jaume Garcia i Moles, amb el descàrrec que Antoni Martí i Gatell, per altra banda mullerat amb la néta i hereva del negociant Ramon Franquès, en ennoblir-se, seguí altres camins pel que feia als interessos matrimonials.

Joan MATEU I BALLESTER